

PC-4369/MH

B/2051

SOCIAL CHANGE IN INDIA
(Semester-IV)

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 70

Note : Attempt *two* questions each from Sections A and B carrying 10½ marks each and the entire Section C consisting of 14 short answer type questions carrying 2 marks each.

SECTION – A

- I. Define Social change. Discuss its features.
- II. Write a detail note on Revolution.
- III. Describe the Demographic Factors in Indian Contact.
- IV. Discuss the Economic Factors of Social Change.
(10½×2=21)

SECTION – B

- V. What do you mean by Sanskritization? Discuss the process of Sanskritization given by M.N. Shreeniwas.

VI. Describe the process of Secularization.

VII. Write a detail note on Community Development Programme.

VIII. Discuss in detail the MGNREGA. (10½×2=21)

SECTION – C

IX. Short answer questions :

(a) Society.

(b) Evolution.

(c) Progress.

(d) Development.

(e) Factors of Social Change.

(f) Concept of Technology.

(g) Caste System.

(h) Economic Factors.

(i) Class Relation.

(j) Educational Factors.

(k) Legislative Factors.

(l) Panchayati Raj.

(m) Globalization.

(n) Urbanization. (14×2=28)

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ $10\frac{1}{2}$ ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 14 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2-2 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ-A

- I. ਸਾਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- II. ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਉੱਤੇ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- III. ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਖਿਆਤਮਕ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- IV. ਸਾਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
($10\frac{1}{2} \times 2 = 21$)

ਭਾਗ-B

- V. ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਐਮ.ਐਨ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀਕਰਨ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- VI. ਧਰਮਨਿਰਪੇਖੀਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

VII. ਸਮੁਦਾਇਕ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉੱਤੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

VIII. ਮਨਚੇਗਾ (MGNREGA) ਸਕੀਮ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

(10½×2=21)

ਭਾਗ-C

IX. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

- (a) ਸਮਾਜ ਕੀ ਹੈ?
- (b) ਕ੍ਰਮ-ਵਿਕਾਸ।
- (c) ਉਨੱਤੀ।
- (d) ਵਿਕਾਸ।
- (e) ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਕਾਰਕ।
- (f) ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ।
- (g) ਜਾਤ ਵਿਵਸਥਾ।
- (h) ਆਰਥਿਕ ਕਾਰਕ।
- (i) ਵਰਗ ਸੰਬੰਧ।
- (j) ਸਿੱਖਿਆਤਮਕ ਕਾਰਕ।
- (k) ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਰਕ।
- (l) ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ।
- (m) ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ।
- (n) ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ।

(14×2=28)